

PRVOAPRILSKA LAŽ JE, KAR STE PRAVKAR PREBRALI!

Leta 1981 je geodet Marjan Jenko izračunal težišče Slovenije – GEOSS (Enak rezultat dobimo, kot če bi npr. iz pleksi stekla izrezali zemljevid Slovenije in bi z žbljembom poiskali točko, kjer se ne bi ta pleksi zemljevid nikamor nagibal, ampak bi vodoravno – horizontalno miroval v ravnotežju.) Ker je bila ta izmerjena in izračunana točka na zelo strmem neprimernem terenu za postavitve obeležja, so stvaritelji GEOSS-a postavili pomnik na logično primernejše mesto, ki je še ustrezalo računski napaki, ki se je zaradi ukrivljenosti zemeljskega površja in drugih logičnih vzrokov ne moremo nikakor izogniti. Poleg tega pa tudi v takratni Jugoslaviji ni bila točno določena meja s Hrvaško (tako na morju, kot na kopnem in še zdaj ni). Hoteli smo torej nekaj, kar je bilo vsaj 50 let pred časom, če računamo, da bo leta 2031 morda že urejena meja s Hrvaško.

Zaplet: Preizkušnja in izziv! Z belim kombijem se pripeljeta na GEOSS simpatična mlada in lepa Nizozemca (sl.) Henrik Jan Haarink in Esther Kokmeijer. Imela sta izračunane koordinate težišč vseh evropskih držav (torej GEOSS-ov evropskih držav). To je bil nek evropski projekt in ona dva sta bila zadolžena za delo na terenu po vsej Evropi. Vendar sta se točki v Sloveniji razlikovali za 490m. To je Marjana Jenka prizadelo. Kako je to mogoče? Vzpostavil je stik z ustanovo na Nizozemskem in jim dokazal, da niso uporabili pravilne formule. Po tem niso več hoteli komunicirati z njim. Ustanova na Nizozemskem je uporabljala formulo, s katero se izračuna težišče meje neke države in ne težišča ploskve, kot bi bilo pravilno. Teksas bi imel v tem primeru središčno točko daleč na jugu, kjer je meja naravna (reke, gorski grebeni, obala), na severu je pa dolžina meje majhna, ker je to ravna črta in je meje malo. Marjan Jenko je še enkrat izračunal težišče Slovenije na še bolj natančnem zemljevidu (L. 2010), vendar je bil rezultat kar precej podoben tistemu iz leta 1981. Marjan Jenko je poučeval na Fakulteti za gradbeništvo in geodezijo (UL FGG). Njegov študent, zdaj izredni prof. na tej fakulteti dr. Tomaž Ambrožič, mi je odgovoril na mojo prošnjo, da bi zdaj, v dobi računalnikov, ponovno izračunali GEOSS, da bi to bilo brez pomena, ker Slovenija še nima urejene meje s Hrvaško. Načeloma pa je točka tako ali tako simbolična in simbolizira sprejemanja raznolikosti in odličnosti v koreninah slovenstva, česar nekaj metrov v levo ali desno ne bi spremenilo.

Sklep in zanimivost: Vse do sedaj določena težišča leže v občini Litija, v KS Vače, v vasi Slivna. Težišče na katerem je spomenik GEOSS, je na mestu, katerega lastnik je bil nekoč Jože Kimovec – Čevelj. Dve težišči ležita na Rožančevem (Ustar). Težišče, ki ga je leta 2011 ponovno izračunal Marjan Jenko, je točno na mestu, kjer je vhod v Rožančevo jamo (Jože Vidic: 7 krst za Ronkarjevo družino). »Nizozemsko« središče leži na Titkovem. GEOSS krožna pot še obstaja in vse lokacije središč se nahajajo - bolj ali manj - ob tej poti. Izpolnil sem obljubo Marjanu Jenku in padel mi je kamen iz srca.

Sicer pa ni nič bolj pomembno kot to, da se imamo še vedno radi!! Zdaj me bodo imeli nekateri malo manj!

Zvonček Norček

Viri:

- Marjan Jenko: POROČILO O 2. RAČUNANJU GEOMETRIČNEGA SREDIŠČA SLOVENIJE (2010, pet tipkanih strani)
- Tomaž Ambrožič in Zvonimir Kolenc - Korespondenca – Elektronska pošta
- Osebna prisotnost avtorja članka (Zvončka Norčka) in fotografiranje dogodka. Določitev težišča: Henrik Jan Haarink in Esther Kokmeijer
- Esther Kokmeijer: Monuments for a Moment, A journey to the Centres of gravity of the 27 countries of the EU. 2008/2009 (To je zloženka iz kartona 10 cm x 12 cm sl.)

Na sliki naš gostitelj (pri Lovrač) - Franc Merela, Nizozemca – Henrik Jah Haarink in Esther Kokmeijer ter prevajalec Srečko Balent.

Marjan Jenko (1928–2020) Več o njem na spletni strani:

<https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-I4A03VDT/0b5addcb-dd2b-4d53-8396-409fc01d499f/PDF>

Predlagal mi je, da se na mestu, kjer je natančno določeno težišče - zgradi visok razgledni stolp. Vse lokacije pa se geodetsko označijo tudi s tablami (datum, koordinate, ime in priimek avtorjev (organizacija), vzrok za meritev).

